

Regugi antiaeri de l'aeròdrom de Sabanell

Font-rubí

Ubicació

Comarca:	Alt Penedès
Emplaçament	A tocar de l'antiga carretera que unia Igualada i Sitges. Entre els nuclis de Sabanell Vell i Nou
Alçada:	247
Coordenades:	
Latitud:	41.41717
Longitud:	1.69512
UTM Est (X):	390951
UTM Nord (Y):	4585890

Classificació

Número de fitxa	08085 - 58
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XX
Any	1938
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	El refugi fou parcialment escapçat per la construcció de la carretera C-15.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08084A00900001
Autoria de la fitxa	Miquel Gea i Bullich
Data de registre de la fitxa:	dv., 25/10/2013 - 02:00

Descripció

Part d'un refugi antiaeri relacionat amb el camp d'aviació republicà de Sabanell. Actualment s'hi pot observar una de les entrades a tocar de l'antiga carretera que menava d'Igualada a Sitges i que actualment, en aquest tram, discorre paral·lela a la carretera C-15. Per motius de seguretat no es recomable entrar-hi, atès que es desconeix l'estat interior.

Aquest era el refugi més gran dels diversos que posseïa el camp d'aviació republicà. Podia allotjar fins a 120 persones. Fou escapat en construir l'actual carretera C-15.

Observacions:

Cont. Història:

El camp fou desmantellat en poques hores el 15 de gener de 1939 davant la imminent arribada de les tropes franquistes. Aquestes ocuparen el camp el 22 de gener de 1939, i el 19 d'agost els terrenys que ocupava van ser retornats als seus propietaris que, ràpidament, van plantar-hi horta, vinya i cereals.

L'aeròdrom de Sabanell va patir dos atacs aeris. El 5 de novembre de 1938, 10 aparells italians Savoia S-79 bombardejaren aquest aeròdrom i el de Pacs, i algunes bombes caigueren en el municipi del Pla del Penedès. El 10 de gener de 1939, a la una del migdia, 5 aparells de l'aviació hispana

bombardejaren l'aeròdrom de Sabanell, però la majoria de bombes caigueren fora del camp, a Sant Pere de Riudebitlles i a Canaletes.

Història

L'aeròdrom republicà de Sabanell es posà en marxa la primavera de 1938 i ocupava terres de cal Nadal, de cal Raspall i d'altres propietaris més petits, i estava situat a la dreta de la carretera que va de Vilafranca a Igualada, i a l'esquerra de la carretera que d'aquella surt cap al Pla. Tot i que aquest camp està situat majoritàriament en terrenys del municipi de Torrelavit, sovint se'l coneix com el camp del Pla del Penedès o de Sant Pere de Riudebitlles. L'orientació del camp era nord-oest/sud-est, i tenia una llargada d'uns 1.000 m i una amplada d'entre 200 (oest) i 500 metres (est).

La construcció del camp va ser dirigida per personal de l'Arma d'Aviació i realitzada per persones dels municipis del voltant: el Pla del Penedès, Torrelavit, i Sant Pere de Riudebitlles. Aquests homes es dedicaven a tallar els ceps i els arbres i a aplanar el terreny, i cobraven un jornal de 10 pessetes. De fet aquests camps, no deixaven de ser, en paraules del pilot Joan Sayós, "uns ermots més o menys ben explanats". Un cop el camp entrà en funcionament, alguns veïns dels municipis propers hi treballaren realitzant diverses tasques auxiliars i de manteniment. S'hi construï un refugi gran amb capacitat per a 120 persones, prop de Sabanell i de la caseta de comandament, i uns 8 d'elementals contra metrallament en el perímetre del camp i per a protecció dels equips de cada aparell. Avui en dia encara resten alguns dels refugis que s'hi van construir, sobretot el més gran (tot i que escapat per la C-15), a prop de la casa de comandament, i d'altres de petits al voltant del camp, a les zones on hi havia els avions perquè en cas d'emergència s'hi poguessin refugiar els aviadors i els mecànics.

En el camp de Sabanell hi havia una esquadrilla de caça (entre 12 i 15 avions Polikarpov I-15 Xatos). L'esquadrilla que va passar més temps a l'aeròdrom de Sabanell va ser la 1a del Grup 26, tot i que també s'hi va estar durant un breu temps la 2a esquadrilla. El juny de 1938 el camp va ser utilitzat per a entrenament de pilots mentre les esquadrilles es trobaven al front de Llevant. De bon matí els mecànics arribaven al camp i feien les comprovacions pertinents, revisaven tot l'aparell i posaven en marxa els motors, mitjançant un camió que servia per arrencar el motor de l'avió ("posta en marxa"). Mentre que els armers preparaven les metralladores i les bombes. Durant la batalla de l'Ebre (estiu i tardor de 1938), aquest avions van arribar a fer fins a tres i quatre sortides diàries mentre hi havia claror de dia. Durant les ofensives de Seròs i més

tard durant la batalla per Catalunya, la 1a esquadrilla participà activament en accions de metrallaments, bombardeigs i combats aeris. El camp de Sabanell va ser també la base principal dels pilots que comandaven el Grup 26, entre aquests, el capità Joan Comas Borràs, que era el cap de la 3a esquadrilla de caces i després cap del Grup 26 que agrupava les quatre esquadrilles de "Xatos". Altres comandaments del Grup van ser el capitans Miguel Zambudio i Vicente Castillo. L'actual veí de Torrelavit, Cristóbal Florido, era soldat d'aviació i estava a càrrec de la centraleta de telèfons de l'Estat Major.

Els soldats que feien la vigilància del camp s'allotjaven a cal Fontanals, on hi havia una torreta amb una campana, amb la qual s'avisava en cas de presència d'aviació enemiga. Els oficials s'allotjaven a cal Raspall, cal Nadal, cal Sardà, i a ca l'Aguilera. Les Planes Noves va ser la primera seu de l'Estat Major del Grup 26 de caça de la "Gloriosa", tot i que més tard es va traslladar a cal Baqués de Sant Sadurní d'Anoia. Mentre que a cal Roldán de Sant Quintí de Mediona s'hostatjaven els pilots. Els mecànics s'allotjaven en edificis del voltant: Can Nadal, ca la Paula, la Passada, cal Fàbregas.

